

Groeit gras harder als je eraan trekt?

Gedreven door schandalen (Enron, Parmalat etc.) zijn in korte tijd de nodige maatregelen getroffen om nieuwe excessen te voorkomen.

Het gaat dan om maatregelen die de kwaliteit van de (financiële) informatievoorziening verhogen, de transparantie verbeteren en het externe toezicht aanscherpen. Hoewel ontstaan door druk van buitenaf, hebben die maatregelen ook belangrijke interne effecten. Dit is bijvoorbeeld goed te zien aan de Sarbanes-Oxley-wet in de Verenigde Staten.

Omdat veel Nederlandse bedrijven ook belangen hebben in de VS, heeft die wet hier eveneens de nodige consequenties. Door middel van deze wet wordt de leiding gedwongen om zich zeer nadrukkelijk met de externe (financiële) verantwoording bezig te houden. De richtlijnen zoals die zijn opgesteld door de commissie-Tabaksblat hebben specifiek voor Nederland een soortgelijk effect. Goed nieuws? Als je naar de vereiste maatregelen kijkt, dan lijkt het alsof veel ervan eigenlijk geen extra belasting zou moeten zijn. De noodzaak van een goede informatievoorziening als essentiële voorwaarde voor het besturen van een onderneming staat immers nooit ter discussie. Gezien alle investeringen in processen en geïntegreerde systemen zou je zelfs mogen verwachten dat de kwaliteit van de informatievoorziening zonder twijfel aan de maat is. Geluiden uit de praktijk suggereren echter dat wel de nodige aanpassingen nodig zijn. Wat zegt dat dan over de feitelijke kwaliteit van de huidige informatievoorziening in die organisaties?

Een ander punt is dat de leiding zich aantoonbaar op de hoogte stelt van de goede werking van de informatievoor-

ziening en dat ze persoonlijk verantwoordelijk is voor de juistheid van de gegevens. Om dat te onderstrepen moet ze daar expliciet voor tekenen. Alweer geldt dat dat eigenlijk vanzelfsprekend zou moeten zijn. Toch zien we ook hier dat deze eis leidt tot de nodige ongewenste effecten zoals terughoudendheid om financieel directeur te worden, terughoudendheid bij algemene directeuren en terughoudendheid bij de externe accountant. Wat zegt dat dan over de betrokkenheid bij de cijfers op dit moment? Onderdeel van de aangescherpte maatregelen is de rol van de buitenwacht, zoals aandeelhouders. Aangezien een groot deel van het aandelenbezit versnipperd is, wordt dan vooral gekeken naar de grote institutionele beleggers zoals pensioenfondsen. Deze pensioenfondsen kunnen hun

invloed op diverse formele en informele manieren aanwenden. Uiteraard kunnen ze de aandelen dumpen als ze ontevreden zijn met het inzicht in de onderneming ('stemmen met de voeten'). De laatste jaren zien we inderdaad dat pensioenfondsen zich in die zin assertiever opstellen. Het recht van de aandeelhouders om de ondernemingsleiding flink op de huid te zitten bestaat echter al vanaf de eerste aandelen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), ongeveer 400 jaar geleden. Wat zegt de recente verscherpte rolinvulling over de wijze waarop dat eerder gebeurde?

De vraag blijft toch wel waarom nu eisen moeten worden opgelegd om zaken te regelen die eigenlijk vanuit de organisatie zelf hadden kunnen of zelfs hadden moeten komen. Bij een recente discussie over de acceptatie van veranderingen maakte iemand de opmerking 'gras kun je niet sneller laten groeien door eraan te trekken'. Of dat waar is of niet, weet ik niet. Die persoon wilde enkel duidelijk maken dat echte acceptatie alleen van binnenuit kan komen en niet door er van buitenaf hard aan te trekken. Het is dus de vraag of alle 'trek'-energie van nu zal leiden tot een blijvend feitelijk betere informatievoorziening. Of zijn de maatregelen van nu slechts de kunstmest om te zorgen dat de voedingsbodem verbetert, die dan zorgt voor een gezonde groei? ■

